

Predávať mladé teľatá sa ani pri vyššej cene za kilogram neoplatí

Ján Huba, Jozef Daňo, Peter Polák
CVŽV Nitra

Hlavným trhovým produktom chovu dojčiacich kráv je odstavené teľa. Ekonomická efektívnosť chovu je determinovaná realizačnou cenou za kilogram. Kupujúci ponúkajú vyššie ceny za mladšie, ľahšie teľatá. Oplatí sa takéto zvieratá predávať?

Trocha sedliackeho rozumu

Laktácia dojčiacich kráv trvá 240 (mäsové plemená) až 300 dní (kombinované plemená). Ekonomicky najefektívnejšie je, keď krava tvorí rozhodujúcu časť mlieka z pastevného porastu a teľa má okrem mlieka k dispozícii kvalitnú pastvu, ktorú vie efektívne využívať až od veku 2 mesiace. Zohľadnením týchto skutočností môžeme pre naše podmienky za najvhodnejší považovať termín telenia koncom februára. Odstavom a predajom teliat koncom októbra sa plne využije laktácia kravy, ako aj pastva.

Situácia na Slovensku

Už v predchádzajúcom článku (AGROMAGAZÍN č. 1/2009) sme konštatovali, že nie všetci naši chovatelia uplatňujú systém chovu dojčiacich kráv správne. Svedčí o tom i rozdelenie telenia počas roka. Podľa výsledkov kontroly úžitkovosti (zdroj Plemenárske služby SR, š.p.) sa len 48 % kráv telí v období, vhodnom pre naše podmienky. Mnohí chovatelia stále uplatňujú jarné a letné telenie (39 % pôrodov). Odôvodňujú to skutočnosťou, že za mladé teľatá sú kupujúci ochotní dať vyššiu jednotkovú cenu.

Čo hovorí ekonomika?

Je si potrebné uvedomiť, že náklady na chov dojčiacej kravy, pokiaľ je na pasienku s dostatočnou produkciou zelenej hmoty sú rovnaké či má, alebo nemá teľa. Ak sa teľa narodí napr. v júni, v októbri, na konci pastevného obdobia, je krava len uprostred laktácie. Ak teľa predáme, je problém s jej zasušením, ak ho necháme, výrazne sa zvyšujú náklady na kŕmenie v zimovisku. Tržby za predané mladé teľa sú napriek vyššej jednotkovej cene nízke a systém je stratový (pozri údaje v tabuľke, ktorá vychádza z údajov nadpriemerných chovov v SR, modelovaných v spolupráci s chovateľmi počas školení „Minimum chovateľa dojčiacich kráv“, organizovaných v rámci PRV). Stratu nevykompenzujú ani podpory na znevýhodnenej oblasti a na plochu. Pri predaji starších (8 mesačných teliat) je strata výrazne nižšia. Po podpôr na LFA a SAPS sa chovateľ dostáva do zisku.

Šancou je predaj z dvora

Viac optimizmu môže priniesť schválenie dobrej legislatívy pre predaj z dvora. Náš spotrebiteľ má záujem o kvalitné hovädzie mäso, nehovoriac o telacine. Musí však byť cenovo dostupné. V našom modeli predpokladáme, že akceptovateľná cena by mohla byť 6 eur (180 Sk) za kg mäsa na kosti. Pre dosiahnutie vyšších tržieb predpokladáme prikrmovanie teliat v období 80 dní pred realizáciou (od konca septembra po začiatok decembra) priemernou dávkou 8 kg trávnej siláže a 2 kg jadrovej zmesi. Toto zvýši náklady na kŕmny deň kravy o 4 Sk (z 2 na 2,13 eur). Uvažujeme s usmrtením a rozrábkou zvierat na bitúnku (poplatok 0,15 eur za 1 kg. ž. hm.) a nákladmi na dopravu na bitúnok 66 eur na zviera (extrémny prípad vzdialeného bitúnku a doprava len 1 zvieraťa), bežne to bude menej. Pri takejto realizácii sa chovateľ dostáva do zisku aj bez započítania podpôr na LFA a SAPS, nutná je však podpora na VDJ. Samozrejme, všetko závisí od legislatívy.

Ekonomická efektívnosť chovu dojčiacich kráv pri rôznej hmotnosti realizovaných teliat a cenách z roku 2008

Ukazovateľ	Predaj 4 mes. teliat	Predaj 8 mes. teliat	Predaj mäsa z dvora
Počet živo narodených teliat na 1 kravu (ks)	0,88	0,88	0,88
Úhyn teliat do odstavu (%)	5	5	5
Potreba jalovic na obnovu stáda (%)	20	20	20
Náklady na 1 kŕmny deň kravy vrátane teliat a MD (eur)	2,0	2,0	2,13
Ročné náklady na 1 kravu vrátane teliat a MD (eur)	727	727	777
Priemerná živá hmotnosť teliat pri predaji / mäsa na kosti (kg)	150	300	380 / 200*
Priemerná realizačná cena teliat za 1 kg živej hmotnosti (eur)	2,4	2,0	-
Priemerná realizačná cena za 1 kg mäsa na kosti (eur)	-	-	6,0
Náklady na usmrtenie 1 teľaťa vrátane dopravy na bitúnok (eur)	-	-	122
Priemerný počet predaných teliat na 1 kravu (ks)	0,63	0,63	0,63
Tržby z predaja teliat na 1 kravu (eur)	227	378	679**
Podpora na 1 kravu cez VDJ (vrátane teliat a MD) (eur)	176	176	176
Ekonomický výsledok s podporou na VDJ (eur/krava)	- 324	- 173	+ 78

* hmotnosť jatočne opracovaného tela

** po odpočítaní nákladov na usmrtenie na bitúnku a rozrábku